

De usynlige børn

Statusrapport vedr. enkeltsamtaler og ad hoc grupper for børn og unge under 18 år. J.nr.: 87131-0988

Udarbejdet af:
Joan Stæhr
SIND's Pårørenderådgivning,
2007

Indholdsfortegnelse

	Side
Indholdsfortegnelse	1
Baggrund	2
Formål	3
Målgruppe	3
Etablering af et gruppeforløb	4
Børnegruppekoordinator / børnegruppeleder	4
- Børnegruppekoordinators arbejdsopgaver	5
- Børnegruppeleders arbejdsopgaver	5
- Frivilligt arbejde	6
Gruppeforløb	6
- Visitationssamtaler	7
- Gruppemøderne	7
- Afslutningssamtaler	11
- Forældrenes kommentarer	12
- Børnenes kommentarer	12
- Frafald i grupperne/ustabilt fremmøde	14
- Evaluering af forløbene	14
- Skiftende gruppeledere	15
- Forældrearrangementer	15
Individuelle forløb	15
Supervision	16
Inspirationsmateriale	17
Overvejelser og udviklingsområder	17
Bilag	19

Statusrapport vedr. enkeltsamtaler og ad hoc grupper for børn og unge under 18 år. J.nr.: 87131-0988

Baggrund

SIND's Pårørenderådgivning har siden 2001 etableret tilbud til børn og unge under 18 år, der har en forælder eller søskende, der er psykisk syg. Tilbuddet består af gruppeforløb og/eller enkeltsamtaler.

Kommentarer fra børnene, der har deltaget i tilbuddet viser, at børnene ofte går rundt med bekymringer og vanskeligheder, som de ikke deler med nogen, eksempelvis bekymrer børnene sig for, om de også selv bliver syge, de føler sig skyldige i, at deres nærtstående har det dårligt. De er usikre på, hvordan de skal forholde sig til den syge i familien eller de er flove over at have en syg pårørende.

Det er vores erfaring, at det har stor betydning for børnene, at de kan dele deres oplevelser og erfaringer med andre børn, der har lignende erfaringer.

Ved projektets start var der børn på venteliste, men da den geografiske og aldersmæssige spredning på børnene var for stor, valgte vi at udarbejde en model for et samarbejde med kommunerne. Gruppeforløbene etableres i et samarbejde med den kommune, hvor tilbuddet udbydes. SIND's Pårørenderådgivning stiller en kompetent og erfaren gruppeleder til rådighed og kommunen stiller en kompetent gruppeleder, til tider også supervisor og lokale til rådighed. Formålet med at etablere et samarbejde med den enkelte kommune, er at give den konkrete kommune mulighed for at afprøve konceptet for eventuelt at implementere børnegrupperne i kommunen på længere sigt.

Fordelene ved denne samarbejdsmodel er primært, at erfaringer fra én kommune kan videreføres til en anden kommune. Derudover er der etableret kontakt mellem den enkelte familie og kommunen, hvis der senere er behov for støtte.

Ulempen ved samarbejdsmodellen er, at et barn kan komme til at stå meget længe på en venteliste, da det ofte tager lang tid at etablere et gruppetilbud i en kommune.

Siden 1. 4. 2002 har SIND's Pårørenderådgivning haft en timelønnet ansat til at koordinere dels henvendelser om børn under 18 år og dels samarbejdet med kommunerne. Koordinatoren har ligeledes fungeret som gruppeleder i børnegrupperne og forestået individuelle samtaler og familiesamtaler, hvor dette har været i forbindelse med en pårørende under 18 år.

Siden april 2002 har projektet været i kontakt med 196 børn. Tre grupper er afsluttet i 2002, to grupper i 2003, to i 2004, fire i foråret 2005, to i efteråret 2005 og tre i foråret 2006..

I efteråret 2004 og foråret 2005 har i alt 40 børn fået tilbud om konkret gruppeforløb. 33 af børnene, hvoraf de 24 er piger og de 9 er drenge, tog imod tilbuddet. Af de 33 børn mødte en enkelt pige aldrig op og andre 3 børn - 2 piger og 1 dreng - er holdt tidligt i gruppeforløbet.

I efteråret 2005 og foråret 2006 har 35 børn fået tilbud om gruppeforløb. Børnene er fordelt på 20 piger og 15 drenge. Et barn startede ikke i gruppeforløbet og under forløbene faldt 4 børn fra.

I efteråret 2006 og foråret 2007 har 35 børn fået tilbud om gruppeforløb. 25 børn tog imod tilbuddet. To af børnene holdt i starten af gruppeforløbet.

I 2004 og foråret 2005 har i alt 13 børn – 9 piger og 4 drenge - modtaget individuelt forløb af 1 – 5 samtaler.

I efteråret 2005 og foråret 2006 har i alt 7 børn modtaget et individuelt forløb af 1 – 5 samtaler.

I efteråret 2006 og foråret 2007 har i alt 25 børn modtaget individuelle forløb af 1 – 5 samtaler.

Enkelte gange har flere søskende deltaget sammen ved samtalen.

Formål

Formålene med gruppeforløbene er at rådgive og støtte børn og unge under 18 år herunder;

- give børnene viden om psykisk sygdom
- give børnene mulighed for at møde andre børn i samme situation
- børnene har et frirum til at være barn og ung i
- børnene får redskaber til at kunne håndtere egen situation, ambivalente følelser og grænsesætning

Målgruppe

Målgruppen for vores tilbud er børn i alderen 6 – 18 år, der har en forælder eller søskende med en psykisk sygdom og som er bosiddende i Århus Amt

Målgruppen var oprindeligt børn i alderen 8 -18 år. Da vi får flere henvendelser vedrørende børn, der er yngre har vi givet gruppetilbud til børn ned til 6 år.

Som udgangspunkt er vores tilbud til børn forebyggende, og målgruppen for vores tilbud er raske børn, der er pårørende til en person med en psykisk sygdom. Det viser sig, at nogle børn og unge typisk er meget sårbare, og at nogen af dem har også vanskeligheder i form af eksempelvis selvskadende adfærd, spiseforstyrrelse, angst, fobier eller lettere depressioner. Vi er opmærksomme på, at børnene og deres familier henvises videre til relevant behandling/støtte, hvis dette ikke er iværksat. I flere tilfælde er børnegruppelederen den, som barnet i første omgang betror sine vanskeligheder. Dette stiller store krav til børnegruppelederen, således at barnet og familien støttes hensigtsmæssigt indtil relevant behandling er etableret.

De viser sig ofte at de børn, vi kommer i kontakt med, har vanskeligheder, der ikke knytter sig direkte til det at være pårørende.

Flere af børnene går med problemer i forbindelse med fraskilte forældre, der ikke kan tale sammen. Der er børn, der efterlyser grænsesætning fra forældre. Nogle børn har ikke kendskab til begge deres biologiske forældre. Ligesom flere af børnene ytrer, at de har besværligheder i forhold forældres nye ægtefælle/samlever. De fleste børn fortæller, at de har problemer med ensomhed og mobning.

Etablering af et gruppeforløb

Henvendelserne om børn til SIND's Pårørenderådgivning er kommet fra blandt andre den psykisk syge forælder, den raske forælder, skolelærere, psykologer, sagsbehandlere og ansatte i psykiatrien. Når der er flere børn på venteliste i samme kommune, tager koordinator kontakt til kommunen med henblik på et samarbejde om etablering af børnegruppe. Det sker også at en kommune kontakter SIND's Pårørenderådgivning med henblik på at etablere et samarbejde.

Formålet med at etablere et samarbejde med den enkelte Kommune, er at give den enkelte kommune mulighed for at afprøve konceptet for eventuelt at implementere tilbuddet i kommunen på længere sigt.

I efteråret 2005 forsøgte vi i samarbejde med Rosenholm kommune at etablere et gruppetilbud. Tilslutningen til gruppen viste sig at være for lille og det var derfor ikke muligt at starte.

Vi havde ligeledes i efteråret 2005 en del henvendelser vedrørende børn under 10 år bosiddende i Århus kommune. Lokalpsykiatrierne i Århus Kommune har et gruppetilbud til børn i alderen 10 – 16 år og ikke noget tilbud om gruppeforløb til børn under 10 år. Vi besluttede i SIND's Pårørenderådgivning, at vi ville tilbyde et gruppeforløb for børn i alderen 7 – 9 år. Frivillighedens Hus i Århus stillede lokaler til rådighed til denne gruppe. SIND's Pårørenderådgivning tilbød to gruppeledere, hvoraf den ene bidrog med ulønnet frivilligt arbejde

Århus Kommune, Odder Kommune og Midtdjurs Kommune har selv henvendt sig til SIND's Pårørenderådgivning for at etablere et samarbejde.

SIND's Pårørenderådgivning har i perioden 1. juli 2005 – 30. maj 2006 afsluttet to gruppeforløb i samarbejde med Århus Kommune, et i samarbejde med Odder Kommune, et i samarbejde med Midtdjurs Kommune samt ovennævnte gruppeforløbet for børn under 10 år i Århus Kommune.

I efteråret 2005 og foråret 2006 har børn fra henholdsvis Århus Kommune, Odder Kommune, Rosenholm Kommune, Grenå Kommune, Midtdjurs Kommune, Rønne Kommune og Ebeltoft Kommune deltaget i gruppeforløb.

Der er givet individuelle forløb til børn fra henholdsvis Skanderborg Kommune, Galten Kommune, Odder Kommune og Ebeltoft Kommune.

Der er lavet konkrete aftaler med henholdsvis Århus Kommune og Odder Kommune om samarbejde om gruppeforløb i efteråret 2006..

Der er anvendt ekstra timer til gruppe 12, da Rosenholm Kommune besluttede sig for at de alligevel ikke ville lave et gruppetilbud, efter at de to gruppeledere var startet på at planlægge forløbet.

Der er ligeledes anvendt flere timer til gruppe 13 og 17, da gruppeforløbet bestod af 12 mødegange med gruppen, der var en midtvejs familiesamtale og to familieaftener.

Børnegruppekoordinator / børnegruppeleder

Der skelnes mellem børnegruppekoordinator, hvis opgaver primært er koordinerende og administrative, og børnegruppeleder, hvis opgaver hovedsageligt er individuelle forløb, familiesamtaler og gennemførelse af konkrete gruppeforløb

Børnegruppekoordinator i SIND's Pårørenderådgivning Joan Stæhr er ansat 7 timer ugentlig.

Joan Stæhr er pårørende, ergoterapeut med terapeutisk efteruddannelse fra Institut for gestaltanalyse.

Ligeledes fungerer Joan Stæhr som børnegruppeleder. I forbindelse med gruppeforløb og individuelle forløb er gruppelederne timelønnet.

Der er afsat 20 timer til koordinator til udarbejdelse af dette års statusrapport.

Børnegruppekoordinators arbejdsopgaver

Alle henvendelser vedrørende børn under 18 år henvises til børnegruppekoordinator.

Henvendelserne om børn til SIND's Pårørenderådgivning kommer fra blandt andre den psykisk syge forælder, den raske forælder, skolelærere, psykologer, sagsbehandlere og ansatte i psykiatrien. Henvendelserne er både af generel art, ligesom der er henvendelser om konkrete børn.

Der kan være henvendelser fra forældre, der er usikre på, hvordan de kan tale med barnet om psykisk sygdom. .

Med udgangspunkt i familiens ønsker og behov undersøger koordinator om barnets hjemkommune har et relevant tilbud, der kan henvises til. Hvis der ikke umiddelbart eksisterer et kommunalt tilbud, vurderer koordinator, om barnet har behov for et tilbud om et kortere individuelt forløb eller et tilbud om gruppeforløb. Dette er typisk afhængigt af barnets situation, om barnet skønnes at få mest udbytte af et individuelt tilbud eller af et gruppetilbud og afhængig af den formodede ventetid til gruppetilbud.

Enkelte gange har henvendelsen været vedrørende et barn bosiddende i en kommune udenfor Århus Amt, her har koordinator undersøgt muligheder for barnet/familien i hjemkommunen.

Når der er flere børn bosiddende i samme kommune på venteliste til børnegruppe, tager koordinator kontakt til kommunen med henblik på et samarbejde om etablering af børnegruppe. Dette er ofte et stort og tidskrævende arbejde.

Koordinator sender relevant materiale til kommunerne, herunder statusrapport, opgørelser over timeforbrug ved et gruppeforløb, budget for gruppeforløb, foldere mv. og er i forbindelse med samarbejde om børnegruppeforløb behjælpelig med at udarbejde informationsmateriale til borgere og fagpersoner i kommunen.

Koordinator har holdt oplæg på Den Sociale Højskole, Århus, på Ergoterapeutskolen Århus, på JCVU Viby, for gæster ved PPR i Århus og ved temadag i Hammel.

Endvidere har koordinator afholdt kursusdage for SIND's Psykologiske rådgivning, København og sundhedsfagligt personale Thorshavn, Færøerne.

Koordinator har givet interview til den trykte presse og giver ofte interview til studerende ved videregående uddannelser, herunder Pædagogseminariet, Den Sociale Højskole, Ergoterapeutskolen og Social- og sundhedsskolen.

Koordinator deltager ved to årlige netværksmøder "Børn med psykisk syge forældre" arrangeret Socialt Udviklingscenter SUS, og har deltaget ved Nordisk Forum, Island.

Ligeledes hos Socialt Udviklingscenter SUS har koordinator deltaget i Gruppelederkursus Koordinator medvirker "Netværksprojekt om dokumentation af børnegrupper" Center for Evaluering, Region Midtjylland.

Koordinator har endvidere deltaget ved Psykiatrimesse, Århus og deltaget i arbejdsgruppe vedr. børn og søskende af sindslidende. Arbejdsgruppen er nedsat af Det Regionale Sociale Udviklingsråd. Koordinator har ligeledes deltaget ved planlægningsmøder i forbindelse med dialogmøder i flere kommuner i Århus Amt.

Koordinator deltager ved personalemøder i SIND's Pårørenderådgivning og deltager med skriftligt materiale til årsberetningen for SIND's Pårørenderådgivning. Koordinator udarbejder den årlige statusrapport

Børnegruppeleders arbejdsopgaver

Når der er lavet en aftale med en kommune om etablering af tilbud om børnegruppe og kommunen har valgt den gruppeleder, som de ønsker at benytte i forløbet, er det børnegruppeleder der i samarbejde med den kommunale gruppeleder planlægger gruppeforløbet.

Børnegruppeleder deltager ved formøde med den enkelte kommune i forbindelse med etablering af en konkret gruppe. Børnegruppeleder laver i samarbejde med den kommunale gruppeleder aftale

om rammer, metoder, form, indhold, lokale mv. de to gruppeledere. Sammen planlægger de to gruppeledere aftaler med de enkelte familier med henblik på visitationssamtale. Begge gruppeledere deltager ved både visitationssamtalerne, gruppemøderne og afslutningssamtalerne.

Gruppelederne planlægger og reviderer løbende indholdet i gruppemøderne. Metoder, temaer og aktiviteter justeres efter den konkrete gruppe børns behov. Gruppelederne sørger for indkøb af materialer og mad til gruppemøderne, ligesom de udarbejder materiale til brug i grupperne og sørger for efterfølgende oprydning mv.

Gruppelederen fra SIND's Pårørenderådgivning er ansvarlig for, at der udarbejdes en evaluering af gruppeforløbet.

Gruppelederne deltager sammen i supervision gennem gruppeforløbet.

I forbindelse med både gruppeforløb og individuelle forløb kan børnegruppeleder, med forældrenes samtykke, tage kontakt til relevante samarbejdspartnere. Ved eventuel underretning laves denne, så vidt muligt i samarbejde med forældrene. Er dette ikke muligt orienteres forældrene som minimum. Ved hvert individuelt forløb kan børnegruppeleder modtage to timers supervision efter behov.

Frivilligt arbejde

Koordineringsarbejdet er et stort og tidskrævende arbejde og koordinator yder udover de 7 ugentlige lønnede timer en del timers frivilligt arbejde. I forbindelse med koordineringsarbejdet og ikke mindst i forbindelse med gruppemøder og hjemmebesøg, bruger børnegruppekoordinator og børnegruppeledere en del ulønnet tid på kørsel, da opgaverne kan foregå i alle kommuner i Århus Amt. Ligeledes yder børnegruppelederne ulønnet tid i forbindelse med hjemmebesøg, hvor familien har glemt aftalen. Dette har dels været begrundet i hukommelsesproblemer i forbindelse med bivirkninger af den psykisk syge forælders medicin eller begrundet i en forglemmelse hos den raske forælder, der efter ægtefællens sygdom har måttet overtage en af dennes daglige forpligtelser. Til udarbejdelse af dette års statusrapport er der afsat 20 timer, da dette timetal ikke slår til, er der ligeledes i denne forbindelse ydet frivilligt arbejde.

Derudover bidrages der fra flere frivillige i SIND's Pårørenderådgivning med et stort stykke frivilligt arbejde i forbindelse med tilbuddene til børn. Dette i form af møder, arbejdsgrupper, udsendelse af materiale vedr. tilbuddene, viderehenvisninger til koordinator mv.

Gruppeforløb

Et gruppeforløb består typisk af en visitationssamtale, ni ugentlige gruppemøder, hvoraf de første otte er á to timer og det sidste er á fire timer samt efterfølgende en afslutningssamtale.

I Odder Kommune bestod gruppeforløbene af en visitationssamtale, 12 ugentlige gruppemøder á to timer, en afslutningssamtale og i løbet af gruppeforløbet en familiesamtale med barnet og dets forældre og yderligere to familiearrangementer for alle børnene, deres forældre og søskende.

Gruppeforløbene etableres geografisk i den kommune samarbejdet er etableret med.

Forud for et gruppeforløb mødes de to gruppeledere for at diskutere overvejelser om blandt andet aldersspredningen i gruppen, planlægge visitationssamtaler, indhold, metoder, rollefordeling mv. i forbindelse med start af gruppen. Gruppelederne evaluerer og korrigerer løbende under forløbet.

Visitationssamtaler

Det er vores erfaring at visitationssamtalen har stor betydning for forældrenes holdning til gruppetilbuddet og dermed afgørende betydning for barnets videre forløb i gruppen.

Ved visitationssamtalerne inviteres barnet sammen med begge sine forældre og begge gruppeledere deltager. Ved visitationssamtalerne orienteres det enkelte barn og forældrene om gruppeforløbet. Visitationssamtalen indeholder blandt andet en præsentation af gruppelederne og det forventede gruppeforløb, herunder eksempler på temaer, aktiviteter og den forventede gruppesammensætning. Endvidere præsenteres gruppeledernes forventninger til fremmøde, afbud, tavshedspligt mv. Ved samtalen søges familiens forventninger til forløbet afklaret og eventuelle spørgsmål besvares. Ligeledes har vi en samtale med barnet og dets forældre om, hvad det er vores erfaring, at børn ofte bekymrer sig om, når de har en nærtstående, der er psykisk syg. Indholdet i samtalen afpasses det enkelte barns alder og situation. Endvidere afklares praktiske oplysninger om forældremyndighed, samtykkeerklæring og eventuelle transportovervejelser mv.

Ved flere visitationssamtaler har det været første gang, at familien taler om sygdommen, imens barnet er til stede.

Enkelte forældre udtrykker bekymring for, hvad barnet vil fortælle om familien i gruppen og hvordan disse oplysninger bliver håndteret af gruppelederne og de øvrige børn. En orientering til forældrene om børnenes indbyrdes regler om tavshedspligt, gruppeledernes tavshedspligt og underretningspligt medfører typisk, at forældrene bliver mere trygge ved, at lade børnene deltage i gruppen.

Vi har erfaring for, at det for mange af familierne kan være svært, at støtte børnene i at deltage kontinuerligt i gruppemøderne. Vi er blevet opmærksomme på at det er vigtigt at tale med forældrene om denne erfaring og sammen med familien afklare, hvad der kan hjælpe dem til at støtte børnene i at komme til gruppemøderne.

Oftest er forældrene meget respektfulde i forhold til, at børnene kan bruge gruppen til at tale om det, der umiddelbart kan være vanskeligt at dele med andre.

Det har dog været svært for enkelte af de unges forældre, at afholde sig fra, at forsøge at diskutere den unge med gruppelederne uden at orientere den unge. Vi er derfor blevet opmærksomme på at være meget tydelige, når vi orienterer forældre om, at vi opfatter gruppen som de unges "rum" og derfor som udgangspunkt ikke finder det hensigtsmæssigt, at vi taler med forældrene om de unge mellem gruppemøderne, med mindre forældre og den unge har aftalt dette. Hvor forældrene ikke har respekteret dette, har vi foreslået en ekstra samtale, hvor både den unge, forældre og gruppeledere deltager..

Forud for gruppestart får familien en mødeplan for gruppeforløbet samt oplysninger om, hvordan de kan kontakte os, hvis de har spørgsmål eller bekymringer i forbindelse med gruppeforløbet samt oplysning om, hvem vi ønsker at de kontakter ved eventuelt afbud.

Gruppemøderne

Indholdet i gruppemøderne tilrettelægges løbende af de to gruppeledere og i større eller mindre omfang i samarbejde med børnene. Der tages i tilrettelæggelsen udgangspunkt i de behov og ønsker, som børnene giver udtryk for, og valget af aktiviteter er afhængig af børnenes alder og deres øvrige situation.

Gruppeforløbene er typisk opbygget, så det første gruppemøde har fokus på, at børn er trygge i gruppen.

Det første gruppemøde vil typisk starte med en lille "velkomsttale" og et kort oplæg om tabu om psykisk sygdom. Derudover vil der være en lille velkomst og en præsentation af børn og voksne. Afhængig af børnenes alder tager præsentationen udgangspunkt i et interview eller en tegning eventuelt suppleret med legen "spørgebald".

I grupperne med de ældste børn/unge har vi haft god erfaring med at læse lidt op fra "Barndomsbilleder" af Jens Vilbrad.*

Derudover taler vi med børnene om regler og rammer for at være sammen i gruppen og for hvad der i orden at tale om uden for gruppen.

Tegning

Børnene bliver bedt om at tegne sig selv og deres familie. Efterfølgende præsenterer det enkelte barn sin tegning/familie og gruppelederne og de øvrige børn kan spørge til tegningen.

Interview

De unge får udleveret et ark med interviewspørgsmål hver. I mindre grupper interviewer de hinanden og afslutningsvis præsenteres de unge den person, som de har interviewet. Alle ark gemmes og sættes i det enkelte barns mappe.

Interview spørgsmål:

- Hvad hedder du?
- Hvor gammel er du?
- Har du søskende?
- Hvor bor du?
- Hvem bor du sammen med?
- Hvad laver du i din fritid?
- Hvem i din familie er syg?
- Hvis gruppeforløbet bliver rigtigt vellykket for dig, hvad mener du så vil have ændret sig for dig, når du slutter i gruppen?
- Andet

Spørgebald

Børn og gruppeledere står i en rundkreds og kaster en bold til hinanden. Når bolden kastes stilles et spørgsmål, som den der modtager bolden skal svare på, eksempelvis: Hvad hedder du?, hvor gammel er du? Hvad går du til i din fritid? Har du nogen dyr derhjemme? Hvem i din familie er syg? Hvilken farve kan du bedst lide?

Emnerne ved de efterfølgende gruppemøder vil typisk være; kendskab til hinanden, følelser, behov, grænser, ressourcer, netværk og viden om psykiske sygdomme. Ved undervisning om psykiske sygdomme tilrettelægges vi den, så børnene får viden om de sygdomme, som de kender fra.

Undervisning om psykiske sygdomme:

I alle grupperne har der været undervisning om psykiske sygdomme. For hver enkelt gruppe udvælges de diagnoser, som børnene i gruppen har kendskab til fra deres syge pårørende.

* Når mor eller far er psykisk syg 2. Socialt Udviklingscenter SUS 1999

Pårørendeunderviser:

I flere af grupperne har vi haft en ung pårørende til at komme i gruppen og fortælle om, hvordan det var for hende at vokse op med en psykisk syg forælder. Da børnenes syge forældre, havde forskellige diagnoser, valgte vi i en af grupperne at have to pårørendeundervisere i gruppen. De to pårørendeundervisere havde forældre, der repræsenterede forskellige diagnoser og problematikker.

TV udsendelser/Videofilm:

Vi har i flere af grupperne med de større børn set en af følgende film:
"A beatifull mind", "Store byrder – små skuldre" og "Min fars sind"

Biograftur

"Nobody Knows" En japansk film, der berører temaer som

- Svigt.
- Børns ansvar for søskende, økonomi, oprydning mv.
- Børn, der må tilsidesætte egne behov.
- Et hjem, hvor rod og svineri ophober sig.
- Forhold til kammerater og mangel på samme.

Filmene "A beatifull mind", "Nobody Knows" og "Min fars sind" var meget populære blandt de unge, hvorimod de fandt "Store byrder – små skuldre" kedelig og spild af tid.

Drama:

I en af grupperne anvendte vi drama, til at afprøve alternative løsningsforslag til en hyppig konfliktsituation mellem en af de unge og vedkommendes forælder.

Højtlesning:

For nogle af de mindre børn har vi læst op af bogen:

Michal Snunit, Sjælefuglen, Gendigtet af Johannes Møllehave, SESAM 2004

Efterfølgende en samtale om at føle noget "indeni" og vise noget andet "udenpå".

Højtlesning og brevkassespørgsmål:

For en anden gruppe børn valgte vi at digte en fortælling om en pige, der havde nogle bekymringer i forbindelse med sin psykisk syge forælder. De bekymringer som pigen i fortællingen giver udtryk for, er analoge med nogle af de bekymringer, som børnene i gruppen gav udtryk for.

Efterfølgende kunne børnene trække nogle kuverter med "brevkassespørgsmål" om pigens bekymringer.

Børn og gruppeledere hjalp hinanden med at besvare spørgsmålene.

Tegne

Efter et oplæg fra gruppelederne om grundfølelserne angst, sorg, vrede og glæde går børnene sammen to og to. På skift lægger børnene sig på et stort stykke papir og den anden tegner rundt om hele barnets krop. Børnene sætter sig derefter hver for sig og tegner en eller flere følelser ind på kroppen på papiret. Efterfølgende præsenteres tegninger i plenum, hvor gruppeledere og de øvrige børn kan stille spørgsmål og kommentere.

Behovsbillede:

Start med at tegne et billede af dig selv i en cirkel i midten.

Tegn alle de ting, som hjælper dig. Det kan være mennesker, dyr, noget som du har inde i dig selv. Alt muligt, som hjælper dig til at få det lettere med at klare de, t som er svært i din familie. Til sidst tegner du det, du har brug for, som kan hjælpe dig.

Reflekterende team:

Én gruppeleder samtaler med ét barn om et bestemt tema. Den anden gruppeleder sidder med den resterende gruppe ved bordet. Det reflekterende team ved bordet har farver og papir.

Temaspørgsmål:

I en af grupperne med de store børn/unge lavede gruppelederne nogle spørgsmål ud fra de temaer, som de unge i forløbet havde udtrykt at de gerne ville tale om. De unge trækker en efter en et spørgsmål. Den der trækker spørgsmålet lægger ud med at svare og umiddelbart derefter er der fælles debat om temaet i gruppen.

Håb, ønsker og drømme for fremtiden.

Ca. 50 postkort med forskellige motiver bliver fordelt ud på gulvet. De unge bliver bedt om at vælge 2 kort, der beskriver, hvilke håb, ønsker og drømme, de har for deres fremtid. Efterfølgende fortæller hver især om, hvordan kortet beskriver deres håb, ønsker og drømme.

Anerkendende samtale:

I grupper med de store børn/unge har de unge interviewet hinanden to og to om en episode, hvor den interviewede har klaret en situation med sin syge forælder rigtig godt. Den der bliver interviewet skal fortælle episoden så detaljeret som muligt. Den der interviewer, hjælper den interviewede med at finde de egenskaber, der gjorde at den interviewede klarede situationen så godt. Egenskaberne skrives på en gul sticker og klæbes på den interviewede.

Efterfølgende i plenum præsenterer hver enkelt sin episode og sine egenskaber/færdigheder. Den unges stickers sættes på et ark papir og gemmes i mapperne

Afspænding/Drømmerejse:

Guided afspænding/drømmerejse til musik

Musik: Mike Rowland. The Fairy Ring. Oreade Music.

Efterfølgende er der været samtale om for eksempel drømme og mareridt, hvordan kan man huske sine drømme eller hvordan man kan passe på sig selv.

Den konkrete afspænding er lavet til den konkrete gruppe børn og den efterfølgende samtale tager udgangspunkt i børnenes/de unges kommentarer.

For information om de konkrete aktiviteter, som vi anvender i grupperne henvises til evalueringerne af de enkelte gruppeforløb samt til ”Idékatalog – aktiviteter til brug i børnegrupper. Idékataloget kan købes hos PsykInfo fra efteråret 2006. Pris kr. 80,-

Det sidste gruppemøde er almindeligvis planlagt til at vare længere end de forudgående, dette for at få tid til både forberedelse af afslutningssamtalerne, en evaluering af gruppeforløbet og en ”afslutningsfest” for børnene. Ved forberedelse af afslutningssamtalerne har det enkelte barn mulighed for, at vælge om det ønsker, at få gruppeledernes støtte til at tage konkrete overvejelser eller problematikker op med forældrene. Ligeledes kan gruppelederne, hvor de finder det relevant, foreslå det enkelte barn at konkrete problemstillinger op. Det enkelte barns valg er hver gang blevet respekteret..

”Afslutningsfesterne” er ligesom de øvrige gruppemøder planlagt i samarbejde med de unge.

Af aktiviteter til afslutning kan nævnes; bowling, fællesspisning, hygge og spil og restaurantbesøg.

I forbindelse med afslutningsarrangementet enkelte grupper, har det været hensigtsmæssigt, at gruppelederne har transporteret børnene i privat personbil. I disse situationer er der forud indhentet kørselstilladelse hos forældrene.

Det materiale, som børnene producerer herunder tegninger mv. sættes i en mappe, som børnene får ved afslutning af gruppeforløbet.. Udover det materiale, som børnene producerer til mappen, sættes relevant oplysningsmateriale i mappen. Oplysningsmateriale kan være information om PsykInfo, notater fra gruppeledernes undervisning og information om relevante internetadresser.

Afslutningssamtaler

Alle afslutningssamtalerne indeholder som minimum en generel orientering til forældrene om forløbet. Ligeledes giver afslutningssamtalerne forældrene mulighed for at tilkendegive deres overvejelser om gruppeforløbet.

Forud for afslutningssamtalerne, er der laves der aftale med det enkelte barn om, hvorvidt der er noget specielt barnet eller gruppelederne ønsker at tage op med forældrene. En del børn/unge benytter lejligheden til at få gruppeledernes støtte, til at dele nogle overvejelser og bekymringer med forældrene.

Vi laver aftale med familien om afslutningssamtale, uanset om barnet gennemfører gruppeforløbet eller stopper før tid.

Afslutningssamtalerne har endvidere omhandlet emner som

- Hvordan den unge kan støttes i at frigøre sig fra forælderen.
- Hvordan barnet kan aflastes i forhold til ansvar for mindre søskende.
- Hvordan barnet kan støttes i at slippe ansvar for forælderen.
- Hvordan barnet kan støttes, så det ikke så nemt kommer i konflikt med andre mennesker.
- En ung ønsker om tættere kontakt med forælderen
- En ung ønsker viden om biologisk far
- En ung ønsker hjælp til at tale med familien om, at det er svært for vedkommende når familien er samlet.
- En ung ønsker hjælp til at formidle til sin mor, at hun ønsker at mor spørger mere til, hvordan den unge har det i stedet for hvad den unge har lavet.
- Et barn ønsker hjælp til at formidle til forældrene, hvad det betyder for barnet, når forældrene skændes.
-

Da gruppelederne og et forældrepar har en bekymring for, om en af de unge er i risiko for at udvikle spiseforstyrrelse, blev familien henvist til yderligere tilbud i kommunen.

En af de unge føler sig meget ensom og gerne vil have nogle venner, men kan ikke finde ud af at tage kontakt til jævnaldrene. Den unge og familien er orienteret om Ventilen, et tilbud til ensomme unge.

En familie ønsker yderligere støtte, hvor fokus er på barnet og barnets bekymringer. Familien orienteres om Århus Kommunes tilbud om familiesamtaler v. Karen Glistrup.

I forbindelse med afslutningssamtalerne bliver det tydeligt, at en af familierne har særligt behov for støtte og det besluttes at lave en underretning. Forældre er indforstået med underretning og den unge er orienteret.

Vi ser oftere børn og unge, der har behov for yderligere tilbud om støtte og/eller behandlingstilbud.

Forældrenes kommentarer

Forældrene har været tilfredse med forløbet.

Flere af forældrene har givet udtryk for, at gruppeforløbet har bidraget til, at det blev lettere for familien at tale om psykisk sygdom og at tale om det, der er svært for børnene.

En forælder, der har en depression fortæller, at barnet nu tør spørge om mors sygdom og barnet fortæller nu mor, når der er noget barnet bliver ked af. Mor opfatter dette, som tillid fra barnets side, til at mor kan holde til at blive berørt. Mor mener gruppeforløbet har bidraget til dette.

Flere forældre fortæller, at de har fået et tættere forhold til deres barn under forløbet.

Nogle af forældrene efterlyser et enten længere forløb eller et opfølgende tilbud.

I to tilfælde refererer forældrene, at barnets skole har registreret en konstruktiv ændring i barnets adfærd i forbindelse med gruppeforløbet.

Et forældrepar fortæller at barnet er blevet mere tydelig med at sige fra. Andre forældre fortæller at deres barn er blevet mere åbent om sine bekymringer.

En forælder til et barn, der deltager i gruppeforløb for anden gang, fortæller at barnet har været glad for at deltage i forløbet. Mor oplever dog ikke at barnet har profiteret af det andet forløb, som barnet gjorde af det første.

Børnenes kommentarer

De mindre børn er blevet spurgt om, hvordan det har været for dem at gå i gruppen og de store børn/unge har hver skriftligt besvaret de fire nedenstående spørgsmål.

Hvad var godt?

- Alt
- Det hele
- Det hele og afslapningsøvelser
- Alting!
- At vide der er andre børn medsyge forældre
- At møde nye venner. At få snakket om tingene
- At vi snakkede om det, som vi skulle og lavede lidt sjov og hyggede os!!
- Det var rart at man kunne få snakket om ens problemer, uden at skulle forklare en masse.
- At få snakket om alle tingene. At folk forstår en.
- At nogle folk snakkede meget. Gruppelederne var meget forståelige og lyttelige og nogle dejlige mennesker.
- At alle forældrenes sygdomme var ens. Der blev snakket om nogle gode ting. Derfor lærte man noget godt, jeg ikke vidste og det var godt med nogle øvelser.
- Det hele var stort set godt. Faktisk meget godt, bedre end forventet. Det var hyggeligt og behageligt. Det var fedt at møde andre i samme situationer som en selv. Der har været meget humor og seriøsitet til møderne. Jeg er mere end tilfreds, når jeg kigger tilbage på det. Gruppelederne har været utrolig dygtige. Det er en skam at det slutter så tidligt. Det har været fedt at lære jer at kende og i har været gode til alt.

Hvad var svært?

- Hmm Øhm, - den var svær. Der har ikke rigtig været noget.
- At skulle lade være med at sige øhm
- Når vi snakkede om min mors sygdom og hendes barndom og selvmord.
- Ikke noget
- At snakke om problemer
- At snakke om tingene.

- Jeg kunne ikke lide det med brevene. (brev til bror/søster)
- Der var nogle ting, der var svært at få sagt. Sådan nogle ting, der virkelig betyder noget for en.
- At snakke om forældres selvmordstanker.
- At få snakket om ens egne problemer.
- Måske at tale om ens forældre og snakke meget.
- Intet. Måske at huske på at komme, men i ringer og sender sms, når man har svært ved det og det synes jeg er godt.

Er der noget, du synes skulle være anderledes?

- Gruppen skulle vare længere.
- Næh... ikke ud over at det skulle vare længere end til i dag
- Nogen gange ville jeg gerne have snakket lidt mere om nogle bestemte emner.
- Jeg synes bare at det har været kanon og jeg er så ked af at det er slut.
- Nej alt var perfekt
- Nej alt var bare godt, men mere tid ville være godt.
- Nej ikke lige hvad jeg synes
- Det kunne være rart, hvis alle var her.
- Nej
- Nej forsæt jeres gode måde at arbejde på.
- Nogle flere øvelser. Et længere forløb. Lidt tidligere på dagen.
- At det burde være over en længere periode. At komme tæt på jer og de folk, har været dejligt, men lidt svært at give slip på.

Er der andet, du synes, at vi skal vide?

- Jeg vil bare sige – det har været KANON positivt at være her. ("stort 5 tal til jer") KNUZ
- Nej ikke lige noget. Men jeg synes det har været rigtig godt og kommer til at savne børnegruppen.
- Ja, at i er de bedste gruppeledere i verden.
- At i er nogle mega søde personer og i skal ikke være bange for at lave det igen.
- DET HAR BARE VÆRET GODT
- Det som jeg synes i skulle vide er det med afslapningsøvelse og i er rigtig gode til at snakke om det her!!
- Det var rigtig rart at være her.
- Det har været godt.
- I er så sku cool – meget ros til jer – det var hyggeligt at møde jer.
- Det var sjovt og lærerigt at være med, men nogle flere ting næste gang.
- Ikke rigtig, udover tak for det hele (og den dejlige mad der har været hver gang og teen, slikket osv.)

Ved de seneste grupper har vi bedt de unge om at udfylde et skriftligt evalueringsskema. Nedenfor er nogle af de kommentarer de unge har skrevet

Gruppens størrelse:

Der var tid til alle 4. Man fik sagt, hvad der var behov for og fik sagt, hvad man havde på hjertet. Det er ikke så meget fordi, jeg ikke syntes 4 piger var nok, men man er bare mere afhængig af, at alle møder op. Det var jeg ikke selv så god til.

Hyggelig og lige tilpas med personer og nogle søde piger.

Stemningen

Det var hyggeligt

De gange jeg har været her, synes jeg, det har været super hyggeligt, selv om det selvfølgelig ikke har været de sjoveste emner.

Hvordan er der blevet taget hånd om jer undervejs?

Der er blevet taget godt hånd om os og jeg har følt mig tryk

Der er blevet presset på, når det var nødvendigt og holdt igen, hvis det mere var det, man havde brug for.

Supergodt.

De unges mundtlige kommentarer til, hvordan det været for dem, at gå i gruppen.

- Godt at kunne nikke genkendende til I andre
- Jeg kunne godt bruge 10 gange mere
- Fedt, jeg har glædet mig til at komme hver gang.
- Jeg har kunnet få løsnet op for noget i gruppen
- Det var godt, at genkende noget fra de andre.
- Godt at snakke med nogen, der kender til det selv.

Frafald i grupperne/ustabilt fremmøde

Det er vores formodning at de børn, der ikke har en forælder, der kan støtte dem i at komme af sted til gruppemøderne, har størst risici for at falde fra.

For de yngste børns vedkommende er afbud ofte begrundet i at forældre ikke har overskud til at transportere børnene. Et barn, der ved visitationssamtalen var meget interesseret i at starte i gruppeforløb måtte melde fra, da forælderen ikke magtede at transportere barnet og forælderen opgav at søge kommune om hjælp til transport til barnet.

Hvis børnene ikke møder op i gruppen og ikke har sendt afbud kontakter gruppelederne familien eller den unge. De viser sig nogen gange, at den unge har glemt gruppemødet og den unge bliver ærgerlig, når vedkommende opdager at de går glip af et møde. De fleste unge, der har svært ved at huske aftaler er meget glade for tilbuddet om at få en sms besked samme dag som gruppemødet finder sted.

Flere forældre har vanskeligheder med at huske aftaler. Disse forældre er typisk også glade for at modtage en sms besked samme dag, som gruppemødet finder sted.

Fremover vil vi ved visitationssamtalerne være mere konkrete i forbindelse med at tale med både børn og forældre om, hvad der kan forhindre at barnet møder i gruppen. Ligesom vi vil fortælle om de erfaringer vi har for, hvad der kan volde problemer, herunder problemer med at huske gruppemøderne, praktiske vanskeligheder med at transportere børnene, manglende overskud til at transportere børnene, økonomiske vanskeligheder i forbindelse med transport eller lign.

Evaluering af forløbene

De to gruppeledere evaluerer løbende efter samtaler med familierne og efter hvert gruppemøde.

Efter hver samtale og hvert gruppemøde skriver gruppeleder fra SIND's Pårørenderådgivning et kort referat til eget brug ved udarbejdelse af den afsluttende evaluering af forløbet.

Efter hvert gruppeforløb udarbejder gruppelederen fra SIND's Pårørenderådgivning en evaluering af forløbet, dette foregår dog typisk i samarbejde med den kommunale gruppeleder.

Der gøres opmærksom på, at der ikke føres journal og at børnene og deres familier holdes anonyme i evalueringerne af forløbene.

Børnenes evalueringer er altid meget positive, og vi har en formodning om, at nogle børn vil skrive det, de tror, vi gerne vil læse.

I forbindelse med Netværksprojekt om dokumentation af børnegrupper er vi i færd med at udvikle et evalueringsskema til brug i grupperne.

Skiftende gruppeledere

For de kommunale gruppelederes vedkommende er der stor forskel på deres uddannelsesmæssige baggrund, eventuelle efteruddannelser og erfaringer med arbejdet med både målgruppen, gruppeforløb og familiesamtaler.

Det er ressourcekrævende for SIND's Pårørenderådgivning at starte grupper op med gruppeledere, der ikke har erfaring med hverken gruppeprocesser eller målgruppen. Ved de gruppeforløb, hvor gruppelederne ikke skal bruge meget energi på at etablere et passende samarbejde herunder ansvarsfordeling, roller, tilgang til gruppen m.v. er det vores erfaring at børnene i gruppen hurtigere bliver trygge og dermed får et større udbytte af gruppen.

Forældrearrangementer

I forbindelse med gruppetilbuddene i samarbejde med Odder Kommune afholdte vi udover det sædvanlige tilbud, en familiesamtale midtvejs i gruppe forløbet og to fælles familiearrangementer under forløbet.

Ved de to fælles familiearrangementer var alle børn, deres forældre og søskende inviteret.

Ved begge familie arrangementer fortalte børnene forældrene noget om, hvad vi lavede ved gruppemøderne. Den ene gang holdt gruppelederne et oplæg om børns reaktioner i forbindelse med forældres psykiske sygdom og den anden gang lagde gruppelederne op til en gruppediskussion om tabu og fordomme i forhold til psykiske sygdomme.

Det tættere samarbejde med forældrene gav mulighed for at tage problemstillinger, som børnene gav udtryk for at have besværligheder med, op med forældrene løbende og mulighed for tættere opfølgning derpå.

Individuelle forløb

SIND's Pårørenderådgivning tilbyder i begrænset omfang individuelle samtaler og familiesamtaler, hvor der har været behov for det. Det er typisk med børn, der ikke umiddelbart kan tilbydes et gruppeforløb, børn der har stået længe på ventelisten eller børn, der har behov for støttende samtaler forud for et gruppetilbud.

I forbindelse med samtaler med de yngre børn deltager forældrene enten i samtalerne eller umiddelbart før og efter hver enkelt samtale. I forbindelse med samtaler med unge, foregår samtalerne typisk alene med den unge, dog vil der altid være en afsluttende samtale, hvor forældre deltager.

Det indhentes altid samtykkeerklæring fra forældrene i forbindelse med individuelle forløb

De øvrige børn, der har fået individuelle samtaler har ifølge dem selv og/eller forældrene haft stort udbytte af det, selvom forløbet har været kort. Et at de børn, der deltog ved individuelle samtaler havde efterfølgende ikke umiddelbart behov for et gruppetilbud.

De bekymringer, som børnene ved samtalerne giver udtryk for, bliver i samråd med barnet formidlet videre til forældrene. Det viser sig ofte, at bare det at børnene får hjælp og støtte til at

formidle deres bekymringer videre til forældrene aflaster børnene. Endvidere kan forældrene støtte barnet, når de får kendskab til, hvad der bekymrer barnet.

Enkelte forældre ønsker råd og vejledning om hvordan de kan støtte barnet.

Det er ikke ualmindeligt at børnene, for at skåne forældrene, undlader at dele deres vanskeligheder med forældrene. Børnene har ofte et ønske om at dele deres bekymringer med forældrene, men er bange for at forældrene skal blive kedede af det eller børnene ved ikke, hvordan de lige skal få det fortalt. Nogle gange har børnene en fornemmelse af, at de har det svært, men har behov for hjælp til at finde ord, der kan beskrive det og dermed formidle det videre.

I de individuelle forløb har samtalerne omhandlet emner som information om sygdommen, skyld, ensomhed, bekymring for arvelighed, sygdommens betydning for familierelationerne, ønske om viden om syg forælder i forbindelse med fraskilte forældre mv.

Der er i samarbejde med et forældrepar er lavet underretning med henblik på yderligere støtte til barnet og familien.

Vi har haft en stigende efterspørgsel efter samtaler med børn og deres familier.

Forløbene har været en kombination af samtaler med barnet og samtaler med barnet og forældrene. Ligesom der har været samtaler med søskendepar. Omfanget varierer fra en enkelt samtale til forløb af op til 5 gange.

De individuelle forløb har typisk bestået af at støtte familien i at tale om, at en i familien har en psykisk sygdom, og hvad det betyder for de enkelte familiemedlemmer – specielt med fokus på børnenes behov.

Vi har erfaret at nogle børn og unge har vanskeligheder, som kræver anden professionel hjælp eller støtte i et andet omfang end det vi kan tilbyde. Hvor børnene ikke er egentlig behandlingskrævende og 5 samtaler ikke rækker til at støtte barnet og familien optimalt, er det svært at afslutte forløbet, hvis der ikke er noget offentligt eller andet alternativ at tilbyde familien.

Ved flere af forløbene har der været samarbejdet med andre fagpersoner, herunder pædagoger, skolelærere og skolepsykologer.

Supervision

Børnegruppelederne i SIND's Pårørenderådgivning får ved behov supervision i forbindelse med de individuelle forløb.

De gruppeledere, der samarbejder om det enkelte gruppeforløb, deltager i fælles supervision under gruppeforløbet.

Supervisionen er primært brugt til at få en bedre forståelse af enkelte børns problematikker og behov, til at afklare relationer mellem konkrete børn og gruppelederne og relationer børnene indbyrdes, samt til afklaring af samarbejdsrelationer gruppelederne imellem.

Supervisionsemner har blandt andet været:

- Hvordan forholder gruppelederne sig til de øvrige børn og deres forældre, hvis og når et barn fortæller om forældrens meget alvorlige kriminalitet.
- Et uroligt barn, der krævede gruppeledernes særlige opmærksomhed både på det konkrete barn og de andre børns reaktioner.
- Den ene gruppeleders private kendskab til en af de unges forældre
- I hvilken grad andre fagpersoner, der er i kontakt med en af familierne skal inddrages/orienteres?
- Gruppeledernes ambitionsniveau for indholdet i gruppemøderne i forhold til børnenes alder.
- De to gruppelederes forskellige tilgang til gruppeforløbet, herunder samarbejde, form og ansvar.

Inspirationsmateriale

Idékatalog

Vi har med støtte fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet udarbejdet et katalog med idéer til aktiviteter til brug i gruppetilbud til børn og unge, der er pårørende til en person med en psykisk sygdom. Kataloget kan købes hos PsykInfo.

Materiale til folkeskolens 6. – 10. klasse

Vi har i SIND's Pårørenderådgivning udarbejdet materiale til undervisningsbrug i folkeskolens 6 – 10 klasser. Materialet består af to A5 hæfter, henholdsvis "Når en i familien bliver psykisk syg – Til eleverne" og "Når en i familien bliver psykisk syg – Til lærerne". Begge hæfter kan købes enkeltvis eller som klassesæt hos PsykInfo eller de kan downloades fra www.paa.sind.dk

Anerkendelser til projektet.

Sidste år valgte Århus Kommune at SIND's Pårørenderådgivning skulle betænkes med 8000,- til børnegruupperne. De 8000,- er fra DSB, der hvert år uddeler overskud fra det lille tog på Århus Hovedbanegård.

Socialt udviklingscenter SUS ønskede også at give vores børnegruppearbejde en anerkendelse og forærede os julegave på 5000,- til projektet.

Overvejelser og udviklingsområder

Det er min overbevisning at de børn, der deltager i et gruppeforløb, har et stort udbytte af det. Alligevel vil jeg med dette afsnit dele nogle af mine overvejelser og rejse nogle spørgsmål, som jeg håber, vil skabe debat blandt børnegrupeledere og andre læsere.

Vi er bekendt med, at nogle børn ikke starter i grupperne eller frafalder grupperne, enten fordi forældrene ikke har det nødvendige overskud til at støtte børnene i at huske at komme af sted til gruppemøderne eller til at transportere dem. Når nogle forældre, der får tilbuddet til deres børn og ønsker at give børnene tilbuddet, formoder vi at der må være en gruppe børn, som har behov for tilbuddet og som har forældre, der dels ikke har kendskab til vores tilbud og ikke har ressourcer til at undersøge, hvad der findes af tilbud til børnene. Hvad kan vi gøre for at formidle tilbuddene bedre og bør og kan vi være mere opsøgende?

De børn/unge, der gennemfører gruppeforløbet er generelt meget tilfredse og ytrer at de har fået meget ud af forløbet.

Der er enkelte børn, der efter visitationssamtalen giver udtryk for, at de ikke er interesseret i gruppetilbuddet, ligesom der er enkelte børn, der starter i gruppen og holder efter kort tid. Når børnene siger ja til en visitationssamtale eller et gruppeforløb, forestiller jeg mig, at disse børn må føle et behov for at få en eller anden form for hjælp eller støtte. Når børnene enten takker nej til gruppeforløbet eller holder i gruppen efter få gange, må det formodes, at tilbuddet ikke modsvarer deres behov. Det er min formodning, at nogen børn har et behov, der ikke tilgodeses af de eksisterende tilbud. Hvordan kan disse børn bedst støttes?

Ved visitationssamtalerne får familierne en orientering om tilbuddet, og ud fra denne orientering kan de vælge tilbuddet til eller fra. Gruppelederne får ligeledes et indtryk af barnet og familien, og gruppelederne tager med udgangspunkt i dette indtryk stilling til, om de skønner, at barnet kan

indgå i gruppen. Gruppelederne er under gruppeforløbet løbende opmærksomme på børnenes behov og justerer derudfra interventionen i gruppen. Der laves ikke nogen systematisk undersøgelse af barnets behov. Det må formodes at børnene i gruppen har individuelle behov og i en gruppe med 4 – 8 børn vil behovene for støtte/intervention være forskellige.

Hvilken fællesnævner for behov for intervention skal tilgodeses? Kan vi risikere at forcere en udvikling hos nogen af børnene? Hvordan bliver vi bedre til at udrede børnenes behov, til at læse børnenes modstand og handle derefter?

Flere børn har haft svært ved at finde ud af, hvad der ligger i tavshedspligten, herunder hvad de kunne dele med deres forældre uden at hænge andre familier ud.

Hvordan kan man sammen med børn og unge lave regler, som sikrer at børnene ikke kommer til at gå alene med oplevelser fra gruppen, som netop kunne være gode at dele med forældrene og samtidig værne om den enkelte families privatliv, så forældrene kan være trygge ved, at barnet deltager i gruppen?

Jeg vil antage at professionelle, der arbejder med denne målgruppe, er mindre blufærdige end mange andre med hensyn til at tale om psykisk sygdom og hvad den betyder for familierelationerne. Er der risiko for, at vi forcerer processen for åbenhed i familierne og dette med modstand og afvisning til følge? Er der risiko for at vi verbaliserer for meget og forventer intellektuel forståelse, hvor børnene endnu ikke er modne til dette? Hvilken form for støtte vil eventuelt være mere hensigtsmæssig for disse børn?

Når jeg har deltaget ved temadage og netværksmøder vedrørende børn med psykisk syge forældre, har jeg hæftet mig ved, at der er stor lighed i de temaer, der tages op de enkelte grupper. Der er en stor sandsynlighed for, at dette er et udtryk for, at børn med psykisk syge forældre går med bekymringer og vanskeligheder, der ligner hinanden. En anden overvejelse kan være, at vi gruppeledere i vores planlægning, tager udgangspunkt i nogle generelle problematikker, som vi formoder at børnene har og dette med fare for at vi ikke møder børnene, der hvor de er.

Vi får et stigende antal henvendelser, hvor familierne efterspørger individuelle forløb til barnet. Når vi får henvendelserne fra forældrene, er der typisk gået lang tid, hvor familien har haft behov for støtte. For flere af familierne er situationen gået i hårdknude, når de henvender sig og familien har behov for behandling/støtte ud over det vi kan tilbyde.

Vi kan rådgive og støtte nogle af familierne, så de får kontakt med de instanser, der kan hjælpe dem fremover. Hvor børnene ikke er egentlig behandlingskrævende og 5 samtaler ikke rækker til at støtte barnet og familien optimalt, er det svært at afslutte forløbet, hvis der ikke er noget offentligt eller andet alternativ at tilbyde familien.

Familierne vil typisk gerne tale med børnene om sygdom og den betydning sygdommen har for familielivet og barnet i det hele taget. En del familier er i tvivl om, hvordan de kan støtte deres børn og hvordan de kan tale om psykisk sygdom med børnene.

Mange af disse familier er godt hjulpet med en eller flere familiesamtaler.

Børnegrupperne giver børnene et tiltrængt fristed, hvor de kan tale om det vanskelige i deres hverdag, uden at skulle tage hensyn til, hvordan andre familiemedlemmer reagerer på dette. Ligesom grupperne giver børnene muligheder for at være sammen med andre børn med lignende livsvilkår. Jeg tror dog, at det vil gavne børnene – især de yngste -, hvis vi i højere grad inddrager familierne i tilbuddene. Risikerer vi at lade børnene bære ansvaret for forandringerne i familien ved primært at give børnene tilbud?

Jeg er ikke i tvivl om, at vi både i SIND's Pårørenderådgivning og i mange andre tilbud til børn, der er pårørende til en psykisk syg person, yder børnene en tiltrængt støtte.

Dato og underskrift

Dato

Jeannette Cold,
Styregruppeformand, SIND's Pårørenderådgivning

Dato

Joan Stæhr, Børnegruppekoordinator,
SIND's Pårørenderådgivning

Bilag

Bilag 1

Beskrivelse af grupperne 17 - 21

Af hensyn til familiernes anonymitet er beskrivelse af grupperne ikke tilgængelige for offentligheden.